

Dotacja Celowa MRiRW dla IHAR-PIB,

Obszar 3, zadanie 3.10: Monitoring rynku siewnego roślin rolniczych w Polsce.

RYNEK NASION 2020

Według danych Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) łączna ilość materiału siewnego roślin rolniczych oceniona w laboratoriach urzędowych i akredytowanych, w 2020 r., w stosunku do 2019 r., zwiększyła się o 11,7%. Do sprzedaży zakwalifikowano o 11,6% więcej nasion zbóż w i o 22% więcej nasion kukurydzy. Zwiększyła się także produkcja nasion traw których zakwalifikowano o 8,9%, strączkowych grubonasiennych, roślin oleistych i facelii.

Powierzchnia zakwalifikowanych w 2020 r. plantacji nasiennych, w porównaniu z 2019 r. zwiększyła się o 12,8% do 165,8 tys. ha. Wzrosła powierzchnia plantacji nasiennych owsa (o 11,4%) i jęczmienia ozimego (o 9,5%), kukurydzy (o 14,7%) i gryki (o 33,1%) oraz powierzchnia reprodukcji sadzeniaków i roślin oleistych na nasiona. Po czterech latach wzrostu o 4,1% zmniejszył się udział krajowych odmian zbóż i w 2020 r. wynosił 52,3%.

Według danych Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORiN), do kwalifikacji polowej w 2021 r. zgłoszono 2280 plantacji nasiennych ziemniaków (w 2020 r. – 2414) o łącznej powierzchni 6888,91 ha. Oznacza to, że powierzchnia reprodukcji sadzeniaków zmniejszyła się o 8,7% w porównaniu z rokiem poprzednim. Średnia wielkość plantacji nasiennych ziemniaków zmniejszyła się i wynosiła 3,02 ha. Udział plantacji nasiennych w całkowitej powierzchni uprawy ziemniaków wzrósł do 3,05%. Zwiększa się udział sadzeniaków kwalifikowanych w zużyciu sadzeniaków ogółem. W ostatnim roku po raz pierwszy przekroczony został poziom 30%. Jest to znaczący wzrost w porównaniu z sytuacją sprzed kilku lat, jednak wciąż ustępujemy pod tym względem czołowym producentom ziemniaków w UE gdzie stosuje się głównie materiał kwalifikowany.

W Krajowym Rejestrze odmian roślin rolniczych (KR) w 2020 znajdowało się 1581 odmian roślin rolniczych z czego odmiany zagraniczne stanowiły 55,0%. Największe udziały zagranicznych odmian w rejestrze miały: rzepak ozimy (87,2%), rzepak jary (69,6%), kukurydza (75,2%) i burak cukrowy (78,2%), czyli gatunki, w których dominują odmiany mieszańcowe. Polskie odmiany przeważają w rejestrze bobowatych, traw i ziemniaków, 62 z 89 zarejestrowanych odmian ziemniaków czyli 69,7% to odmiany polskie. Odmiany krajowe

przeważają w grupie odmian skrobiowych, a odmiany zagraniczne w grupie odmian przeznaczonych na przetwórstwo.

Według danych Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa (WIORiN) w sezonie 2019/20 krajowa produkcja nasion roślin rolniczych była o 6,8% większa niż przed rokiem. Produkcja zbóż zwiększyła się o 3,5%. Duże wzrosty produkcji odnotowano dla traw, strączkowych, lucerny i gorzycy. Sprzedaż nasion roślin rolniczych zwiększyła się o 9,7 %. Sprzedaż zbóż nie zmieniła się istotnie a większe wzrosty nasion traw, lucerny, strączkowych grubonasiennych i oleistych, głównie za sprawą gorzycy białej której sprzedano 58,2% więcej niż przed rokiem. Nasiona wyprodukowane w kraju stanowiły 82% oferowanego do sprzedaży kwalifikowanego materiału siewnego.

Systematycznie, maleje udział w produkcji sadzeniaków krajowych odmian na rynku (38,0% w 2012 r., w 2020 r., 20,9%). W 2021r. % w produkcji nasiennej, było 60 odmian z polskich hodowli, głównie z grupy bardzo wczesnych i średniowczesnych jadalnych oraz skrobiowych średniowczesnych i późnych. Uprawiano je na 18,5% ogólnej powierzchni uprawy na cele nasienne.

Według danych GUS, na podstawie ocen rzeczoznawców terenowych, w 2020 r. sprzedaż nasion kwalifikowanych zbóż była o 1,5% Mimo rosnącej sprzedaży w dalszym ciągu udział nasion kwalifikowanych w zasiewach jest niski. W 2020 r., średni udział kwalifikowanego materiału siewnego, w ogólnej ilości zużytych do siewu nasion zbóż wyniósł 17,8%. Według danych GUS w 2020 r. ceny nasion zbóż były niższe niż przed rokiem średnio o 2,9%, Drozsze o 32% były sadzeniaki, wzrosły też ceny buraków, rzepaku, łubinu i traw. Straty związane z przezimowaniem były w tym roku niewielkie, a wyższe plony zrekompensowały mniejszą powierzchnię plantacji nasiennych, stąd ceny materiału siewnego zbóż jarych w roku bieżącym były niższe od ubiegłorocznych.

W 2020 r. zwiększyła się ogólna powierzchnia plantacji kwalifikowanych warzyw. Zakwalifikowano więcej upraw na nasiona warzyw strączkowych a mniej korzeniowych. W Rejestrze znajdowało się 818 odmian, w tym 20,7% stanowiły odmiany zagraniczne. W roku gospodarczym 2019/20 produkcja nasion zwiększyła się o 38%, a sprzedaż zmniejszyła się o 4%. Wzrasta znaczenie eksportu nasion ale wciąż jest on czterokrotnie mniejszy niż wielkość zakupów zagranicą. Nasiona warzyw wyprodukowane w kraju stanowiły 32% nasion oferowanych do sprzedaży i przeważały w zaopatrzeniu w nasiona bobu, buraka ćwikłowego, fasoli, dyni, marchwi, ogórków, papryki i rzodkiewki. Import ma największy udział w zaopatrzeniu w materiał elitarny nasion grochu, kapustnych, pietruszki, porów i szpinaku.

Dr inż. Tadeusz Oleksiak